

Twinning projekat Bosna i Hercegovina

Naziv projekta: Podrška Uredu za veterinarstvo BiH

EU projekat broj: BA05 IB/AG/01

Kratkoročna misija

Aktivnost 3.3 “Poboljšanje organizacije veterinarske inspekcije”

Sigurnost hrane Dio II

- Radionica -

Izveštaj o misiji

1. Imena eksperata

1. Dr. Lüppo Ellerbroek, Bundesinstitut für Risikobewertung, Berlin, Njemačka
2. Dr. Daniela Törnau, Veterinäramt Landkreis Rotenburg (Wümme), Njemačka
3. Dr. Jörg Pfeiffer, Veterinär- und Lebensmittelüberwachungsamt Landkreis Uelzen, Njemačka

2. Cilj i zadatak misije:

Cilj aktivnosti je elaboracija prijedloga za odgovarajuću organizaciju veterinarskih inspekcija. Pored toga, pokrenuta je radionica radi informisanja o kamenima temeljcima nadzora sigurnosti hrane koji se sastoje od:

1. evaluacije sistema HACCP, provjere druge neophodne dokumentacije što uključuje korištenje i razradu ček listi za nadzor subjekata koji se bave proizvodnjom hrane za ljude i stoku,
2. sljedivosti i strukture zakonodavstva o sigurnosti hrane i provedbe propisa radi otklanjanja opasnosti koja proizilazi iz proizvoda koji nisu sigurni.

Datum posjete: 14.04. – 18.04.2008

3. Identifikacija i opis aktivnosti tokom posjete

Uvod:

Međunarodna/svjetska trgovina namirnicama i životinjama pokazuje tendenciju ka globalizaciji. Sve namirnice su dostupne tokom čitave godine širom svijeta.

Ovakav pristup trgovini novi visoki potencijal za internacionalizaciju patogena i rizik širenja rezidua i kontaminanata.

Mnoge međunarodne organizacije poput OIE, WHO, FAO, Codex Alimentarius rade na sigurnosti globalne trgovine životinjama i proizvodima životinjskog porijekla zajedno sa nadzorom i kontrolom bolesti životinja i sigurnosti hrane. Usklađivanje zdravstvenih standarda za međunarodnu trgovinu životinjama i proizvodima može se naći u Međunarodnom kodeksu o zdravlju životinja OIE da bi se pomoglo razvoju zdravstvene regulative u zemljama članicama.

Evropska unija slijedi svoj princip "sigurna hrana od zdravih životinja" i transparentnost proizvodnog procesa "od štale do trpeze". Navedeni princip podrazumijeva mjere u cijelom lancu proizvodnje hrane, počevši od zdravstvenog stanja životinja, preko higijene sirovina, osoblja, procesa i proizvoda, do proizvodnje prehrambenih namirnica i hrane za stoku.

Može se rezimirati da se globalna trgovina jako širi i da su aspekti sigurnosti hrane od velike važnosti (FAO, WHO, OIE). Propise o globalnoj trgovini i sigurnosti hrane provode WTO, Komisija Codex Alimentarius, OIE.

a) Učesnici: vidjeti spisak učesnika

14.04.2008. (ponedjeljak)

MJESTO:

*Državni ured za
veterinarstvo,
Sarajevo*

Sastanak u Uredu; priprema radionice
Govornik: Dr. Jörg Pfeiffer, Dr. Lüppo Ellerbroek

Kraj dana

15.04.2008. (utorak)

MJESTO:

*Privredna komora
Kantona Sarajevo,
Ul. La Benevolencija
8, Sarajevo*

Otvaranje radne sesije
Govornik: Gospođa Slobodanka Čekić
Ured za veterinarstvo BiH

Vođenje evidencije-dokumentiranje sigurnosti hrane u
preduzećima koja proizvode hranu

Govornik: Dr. Jörg Pfeiffer

Pauza za kafu

Diskusija o iskustvima i zaključci o korištenju ček listi u
Republici Srpskoj

BH eksperti

Pauza za ručak

Nastavak diskusije o prethodnoj temi

Pauza za kafu

Postupci kod identifikacije propusta u proizvodnji hrane;
proces i ponovljene inspekcije

Govornik: Dr. Daniela Türnau

KRAJ DANA

16.04.2008. (srijeda)

MJESTO:

*Privredna komora
Kantona Sarajevo,
Ul. La Benevolencija
8, Sarajevo*

Diskusija o iskustvima i zaključci o korištenju ček listi u
Republici Srpskoj, Federaciji BiH i Brčko Distriktu

Govornik: BH EKSPERT

Pauza za kafu

Opšti principi sistema HACCP

Govornik: Dr. Jörg Pfeiffer

Pauza za ručak

Stablo odlučivanja i analiza rizika

Govornik: Dr. Lueppo Ellerbroek

Sljedivost: Slijeđenje hrane kroz lanac proizvodnje i
distribucije radi identifikacije i rješavanja rizika i zaštite
zdravlja ljudi

Govornik: Dr. Daniela Türnau

Pauza za kafu

Diskusija i rezultati

KRAJ RADIONICE

17.04.2008. (četvrtak)

MJESTO:

*Državni ured za
veterinarstvo,
Sarajevo*

Sastanak u Uredu; diskusija i zaključci
**Govornik: Dr. Jörg Pfeiffer, Dr. Daniela Türnau,
Dr. Lüppo Ellerbroek**

Pauza za ručak

Priprema izvještaja o misiji

Kraj dana

18.04.2008. (petak)

MJESTO:

*Državni ured za
veterinarstvo,
Sarajevo*

Sastanak u Uredu; diskusija i priprema izvještaja o misiji
Govornik: Dr. Jörg Pfeiffer, Dr. Daniela Türnau

Kraj dana

4. Rezime rezultata misije:

Opšti zaključci/preporuke:

Pravna osnova

1. Pravna osnova za cijeli lanac proizvodnje hrane u odnosu na legislativu EU, a naročito u pogledu sljedivosti i HACCP, nije potpuna. Prisutne su praznine u odnosu na Uredbe (EC) br. 178/2002 (temeljni propis), 852/2004, 853/2004 i 882/2004. Značajne su razlike u propisima između Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko Distrikta.
2. Veterinarska uprava nije integrisana u proces izrade zakona.
3. Izradom legislative bavi se previše različitih organizacija.

4. Dužnosti preduzeća proizvođača hrane u smislu saradnje sa lokalnim veterinarskim službenikom nisu jasno definisane.

Preporuke u vezi sa pravnom osnovom:

1. Potrebno je implementirati opšte zakonodavstvo vezano za hranu koje će važiti u svim dijelovima BiH.
2. Veterinarska uprava treba biti integrisana u proces izrade zakona koji se odnose na sigurnost hrane i na zdravlje i dobrobit životinja.
3. Jedna centralna organizacija (npr. Ured za veterinarstvo) trebala bi biti odgovorna za legislativu u oblasti veterine i sigurnosti hrane.
4. Dužnosti preduzeća proizvođača hrane u smislu saradnje sa lokalnim veterinarskim službenikom trebaju biti jasno definisane.

Uprava/Organizacija:

1. U Republici Srpskoj implementirane su obavezne ček liste za sve vrste inspekcija. Ove ček liste ne mogu se smatrati pomoćnim sredstvima inspekcije, nego uputama za rad kojih se mora strogo pridržavati. Navedene ček liste nisu osmislili veterinari. Njihovim korištenjem, koje je obavezno, ograničavaju se mogućnosti odlučivanja i metode evaluacije dostupne posebno obučenom veterinarskom osoblju. Još jedna velika mana ovih ček lista jeste da su one uopštene kako bi mogle služiti za sve veterinarske inspekcije. Do sad se nisu pokazale korisnim.
2. Higijenske kontrole ugostiteljskih objekata i malih proizvođača hrane vrši osoblje koje nije povezano sa lokalnom veterinarskom službom.
3. Utvrđeno je da ne postoji dovoljna administrativna podrška lokalnoj veterinarskoj službi.
4. Tok informacija između različitih organa, npr. entiteta, Ureda, lokalne veterinarske službe, nije adekvatan.

Preporuke u vezi sa upravom i organizacijom:

1. Status gore navedenih ček listi u Republici Srpskoj treba se promijeniti tako da više ne predstavljaju obavezujuće upute za rad kojih se mora strogo pridržavati, nego da postanu fakultativni pomoćni alati za inspekcijske aktivnosti. Preporučuje se izrada ček listi koje će se odnositi na pojedinačne sektore/vrste preduzeća. Pored toga se preporučuje i ostvarivanje ujednačene primjene ček listi koje kreira CVO za sve dijelove BiH.
2. Osoblje koje vrši higijensku inspekciju kod proizvođača hrane treba integrisati u administrativnu strukturu lokalne veterinarske službe.
3. U veterinarsku službu treba uposliti dostatan broj specijaliziranog administrativnog osoblja.

4. Potrebna je bolja razmjena informacija između različitih nivoa organa vlasti.

Provođenje zakona:

1. Nadležnosti lokalne veterinarske službe nisu u svim slučajevima jasno definisane.
2. Kod lokalnih veterinarskih službenika prisutni su nedostaci u mogućnostima za provođenje zakona. Pravna pozicija lokalnog veterinarskog službenika u odnosu na preduzeće proizvođača hrane nije dovoljno jaka. Veterinarski službenici u svim slučajevima ne dobivaju adekvatnu pomoć osim od veterinarske uprave (npr. pomoć od strane policije radi otklanjanja opasnosti).

Preporuke u pogledu provođenja zakona:

1. Nadležnosti lokalne veterinarske službe treba jasno definisati. Potrebno je jasno definisati mjere za provođenje zakona.
2. Potrebno je osnažiti pravnu poziciju lokalnih državnih veterinarskih službenika. U slučaju potrebe za otklanjanjem opasnosti ili u slučaju odbijanja pristupa proizvodnim pogonima, veterinarski službenik mora imati na raspolaganju pomoć policije bez administrativnih prepreka.

Sistemi samoodgovornosti/samokontrole:

U zakonu o hrani (i higijeni hrane) BiH nisu propisana pravila koje se tiču samoodgovornosti vlasnika firmi u lancu proizvodnje hrane koja bi bila u skladu s odredbama uredbe (EC) 178/2002.

Sistemi samokontrole – ukoliko su implementirani – nisu sistematični u mjeri u kojoj bi trebali biti. Postojeći planovi nisu dovoljno detaljni i nedovoljno se provode. Dokumentacija ne zadovoljava standard sigurnosti hrane Codexa Alimentarius.

Preporuke u pogledu sistema samoodgovornosti/samokontrole:

Najveća odgovornost za sigurnost proizvoda i higijenu u postupku prerade leži na preduzećima koja proizvode hranu. Definiciju ovog standarda potrebno je inkorporirati u propise o sigurnosti hrane u BiH.

Uspostavljanje planova za samokontrolu i HACCP dokumentacije je u odgovornosti preduzeća koje proizvodi hranu. Potrebno je pažljivo se pridržavati planova HACCP-a i precizno dokumentirati sve mjere.

18.04.2008

Dr. Lüppo Ellerbroek

Dr. Daniela Törnau

Dr. Jörg Pfeiffer